

GIÁ TRỊ TÀI LIỆU PHÔNG PHỦ THỐNG ĐỐC NAM KỲ TRONG NGHIÊN CỨU LỊCH SỬ, KINH TẾ VÀ XÃ HỘI TỈNH AN GIANG

Tiến sỹ NGÔ QUANG LÁNG, CN. LA NGỌC DIỆP
(Ban quản lý di tích văn hóa Óc Eo tỉnh An Giang)

Sử liệu đóng vai trò đặc biệt quan trọng trong việc nghiên cứu những vấn đề của lịch sử. Cho đến nay ở Việt Nam đã thành lập được 4 trung tâm lưu trữ để thực hiện công tác lưu trữ, bảo quản những tài liệu quý giá để đóng góp cho việc nghiên cứu khoa học. Ở khu vực Nam Bộ mặc dù được thành lập muộn hơn nhưng Trung tâm lưu trữ Quốc gia II là nơi lưu giữ vô vàn những nguồn tài liệu quý giá cho việc nghiên cứu vùng đất Nam Bộ. Trong số các nguồn tài liệu đang lưu giữ thì Tài liệu Phông Phủ Thống Đốc Nam Kỳ chứa đựng những nội dung thật sự có ý nghĩa trong công tác nghiên cứu lịch sử, kinh tế, văn hóa và xã hội vùng đất Nam Bộ thời kỳ Pháp thuộc.

Tài liệu Phông Phủ Thống Đốc Nam Kỳ mặc dù chưa được phân loại chi tiết nhưng về cơ bản đã có 1885,5 mét tài liệu đã được chỉnh lý xác định nội dung chi tiết theo khung Boudet và bước đầu đã được khai thác chúng trong nghiên cứu những vấn đề lịch sử xã hội vùng đất Nam Bộ. Những nội dung của Tài liệu Phông Phủ Thống Đốc Nam Kỳ bao gồm nhiều vấn đề cơ bản của lịch sử, trong đó tập trung là những tài liệu mô tả về những hoạt động của chính quyền Pháp trong việc cai trị vùng đất Nam Kỳ. Cũng chính vì tầm quan trọng của nguồn sử liệu này nên Trung Tâm lưu trữ quốc gia II đã có nhiều nỗ lực trong việc ứng dụng nhiều phương pháp để quản lý, bảo tồn nguồn tư liệu này và ngày càng chỉnh lý hoàn chỉnh hơn để phục vụ cho các nhà nghiên cứu có thể khai thác hiệu quả hơn.

Giá trị đóng góp của tài liệu Phông Phủ Thống Đốc Nam Kỳ là vô cùng to lớn bởi sự phong phú về nội dung mà nó để lại tập trung trên phổ rộng trong suốt một thời gian dài từ những báo cáo sơ bộ về tình hình phát triển kinh tế, chính trị, văn hóa và xã hội dưới thời Pháp thuộc của cả vùng đất Nam Kỳ, trong đó có tỉnh An Giang. Qua chỉnh lý các tài liệu Phông Phủ Thống Đốc Nam Kỳ cho thấy những vấn đề cơ bản của lịch sử Đảng bộ

tỉnh An Giang, những vấn đề chính trị về cải cách chính quyền, vấn đề tách, sáp nhập các làng xã, huyện lỵ, những vấn đề về phát triển kinh tế, cải cách xã hội... đều được ghi chép lại. Điều này có rất nhiều thuận lợi cho những nhà khoa học muốn nghiên cứu về lịch sử và địa bạ vùng đất An Giang để đưa ra cái nhìn chính xác hơn.

Giá trị mang lại trước hết là bổ trợ thêm cho công tác viết lịch sử Đảng bộ địa phương tỉnh An Giang. Bởi qua những tài liệu Phông Phủ Thống Đốc Nam Kỳ phản ánh cho thấy Đảng bộ tỉnh An Giang hoạt động ở giai đoạn rất sớm chỉ vài tháng sau khi Đảng cộng sản Việt Nam được thành lập, bằng chứng là Báo cáo của tỉnh hạt Long Xuyên về hoạt động biểu tình của Cộng sản ngày 1/5/1930. Ngoài ra Đảng bộ tỉnh An Giang đã có sức ảnh hưởng mạnh mẽ trong việc lãnh đạo quần chúng nhân dân đấu tranh chống Pháp trong thời gian dài và phổ biến rộng khắp trên địa bàn tỉnh An Giang như là cuộc đình công của công nhân Hãng xe điện nhân dịp 14/7/1938; tài liệu về biểu tình ở Chợ Mới, Long Xuyên, những truyền đơn, những tài liệu về hoạt động Cộng sản, tờ báo Lao Khổ... là những bằng chứng có ý nghĩa quan trọng trong việc tái hiện lại lịch sử Đảng bộ An Giang.

Thứ 2, mang lại giá trị cao trong cung cấp thêm tư liệu hỗ trợ cho việc nghiên cứu Địa bạ vùng đất An Giang. Những tài liệu Phông của Phủ Thống Đốc Nam Kỳ còn ghi nhận lại những hoạt động của Hội đồng quản hạt Nam Kỳ, Hội đồng thuộc địa Nam Kỳ, viên Tỉnh trưởng về vấn đề tách, sáp nhập, việc đổi tên các làng xã, huyện lỵ, việc cải cách hành chính các quận huyện, thành lập, bãi bỏ các quận địa phương... Khai thác giá trị của nguồn sử liệu dưới khía cạnh này sẽ phục vụ rất nhiều cho nghiên cứu Địa bạ tỉnh An Giang, nhất là những cải cách của chính quyền Pháp trong giai đoạn Pháp thuộc.

Thứ 3, giúp các nhà nghiên cứu, nhà kinh tế học đánh giá tiềm năng kinh tế của tỉnh An Giang. Những tư liệu Phông Phủ Thống Đốc Nam Kỳ còn

lưu lại là những hồ sơ báo cáo về các hoạt động kinh tế như vấn đề sản xuất mía đường chiếm sản lượng lớn; sản lượng lúa thu hoạch được qua các năm; tài liệu về cuộc kinh lý khảo sát thị trường mua bán đồ cổ trên địa bàn Long Xuyên, các Hội chợ thương mại thường xuyên diễn ra ở địa bàn Châu Đốc, Long Xuyên... điều này cho thấy An Giang dưới thời Pháp thuộc cũng có những chuyển biến lớn trong việc phát triển kinh tế. Đặc biệt có hồ sơ đánh giá về tài nguyên khoáng sản của tỉnh An Giang còn lưu lại, đây là nguồn sử liệu cực kỳ quý giá để có thể giúp các nhà nghiên cứu đưa ra hoạch định đề án để khai thác những tiềm năng kinh tế này.

Thứ 4, trong vấn đề về tình hình xã hội tỉnh An Giang thì nguồn tài liệu Phong Phú Thống Đốc Nam Kỳ có đề cập khá cụ thể như nạn cướp bóc, trộm cắp diễn ra thường xuyên, những cuộc biểu tình đấu tranh của giai cấp công nhân chống chính quyền Pháp thuộc, hồ sơ báo cáo về việc xây dựng các đình miếu, chùa chiền, bệnh viện, trường học... đã đóng góp không nhỏ trong vấn đề nghiên cứu để tái hiện lại đời sống xã hội vùng đất An Giang thời Pháp thuộc. Giá trị lớn nhất của nó là đưa ra những bằng chứng để nói lên được sự mâu thuẫn sâu sắc giữa giai cấp công nhân với chính quyền Pháp và với lực lượng tay sai để từ đó các nhà nghiên cứu về lịch sử có thể khai thác phục vụ cho nghiên cứu khoa học.

Thứ 5, trong những ghi chép của Tài liệu Phong Phú Thống Đốc Nam Kỳ có ghi lại tiểu sử, hoạt động của Chủ tịch Tôn Đức Thắng khá chi tiết. Do đó nó có giá trị to lớn bởi những nội dung của nó sẽ bổ sung thêm những tư liệu quý để nhà nghiên cứu có thể khai thác, đóng góp thêm vào hồ sơ khoa học của Chủ tịch Tôn Đức Thắng, người con ưu tú của vùng đất An Giang.

Cuối cùng, một đóng góp vô cùng to lớn và cũng là hạn chế của các nhà nghiên cứu đó là Toàn bộ Tài liệu Phong Phú Thống Đốc Nam Kỳ đều được viết bằng tiếng Pháp nên việc chuyển dịch tài liệu sang tiếng Việt đòi hỏi phải có những nhà nghiên cứu am tường ngoại ngữ để có thể hiểu được nội dung của những nguồn tài liệu này. Giá trị của nó đem lại vừa giúp cho nhà nghiên cứu linh hoạt và củng cố thêm vốn ngoại ngữ chuyên ngành trong dịch thuật vừa là những tài liệu không thể chối cãi khi đưa ra trên dư luận quốc tế về những bằng chứng khoa học vì chính những viên

chức Pháp là người soạn thảo báo cáo và lưu giữ nó. Nguồn sử liệu này giống như một bộ từ điển chuyên ngành khoa học nếu biết cách mở nó ra thì những vấn đề khoa học sẽ được làm sáng tỏ có ý nghĩa rất lớn trong việc soi sáng lịch sử. Tuy nhiên, nó cũng có hạn chế tức là đòi hỏi những nhà nghiên cứu phải có lượng kiến thức sâu rộng, am tường vốn ngoại ngữ, và đặc biệt quan trọng là phải có tinh thần nghiên cứu khoa học đúng đắn để tránh làm sai lệch những vấn đề khoa học của lịch sử mà nguồn tài liệu này mang lại.

Ngoài những giá trị của tài liệu Phong Phú Thống Đốc Nam Kỳ đem lại trong việc bổ sung cho việc nghiên cứu lịch sử, kinh tế và xã hội tỉnh An Giang nói riêng và vùng đất Nam Bộ nói chung thì chúng tôi cũng có một số kiến nghị đối với công tác bảo quản và lưu giữ nguồn sử liệu quý này. Đầu tiên cần tiếp tục đẩy mạnh công tác chỉnh lý và phân loại những tài liệu còn lại để có thể bổ sung thêm nhiều tư liệu quý giá cho công tác nghiên cứu. Thứ hai, sau khi công tác chỉnh lý hoàn tất nên đưa ra một danh mục cụ thể của từng mảng nội dung mà tài liệu Phong Phú Thống Đốc Nam Kỳ để các nhà nghiên cứu có thể biết được nội dung nào cần thiết để mình có thể khai thác phục vụ cho công tác nghiên cứu khoa học. Thứ 3, nên có đề án để dịch thuật toàn bộ nội dung của nguồn sử liệu này sang tiếng Việt để không chỉ các nhà khoa học có thể nghiên cứu mà còn để thế hệ học sinh, sinh viên có thể tìm hiểu về những vấn đề của lịch sử kinh tế, xã hội và văn hóa vùng đất Nam Bộ dưới thời Pháp thuộc. Thứ 4, trong công tác lưu giữ và quản lý nguồn sử liệu này cần có phương pháp bảo quản phù hợp cũng như cải thiện điều kiện bảo quản tài liệu thì những nguồn sử liệu quý giá này mới không bị xuống cấp, hư hại chỉ như vậy thì mới không làm thất thoát đi những giá trị vốn có của nó.

N.Q.L – L.N.D

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Cục văn thư và lưu trữ nhà nước, Trung tâm lưu trữ Quốc gia II (2008), *Sách chỉ dẫn các Phong, sưu tập lưu trữ bảo quản tại Trung tâm lưu trữ Quốc gia*, NXB tổng hợp thành phố Hồ Chí Minh.
2. UBND tỉnh An Giang (2013), *Địa chí An Giang*, Công ty Cổ phần In An Giang.
3. Hà Văn Tấn (2009), *Một số vấn đề lý luận sử học*, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.